

Súd: Najvyšší súd SR
Spisová značka: 9Cdo/209/2022
Identifikačné číslo spisu: 3115218429
Dátum vydania rozhodnutia: 25.01.2024
Meno a priezvisko: JUDr. Martin Holíč
Funkcia: sudca
ECLI: ECLI:SK:NSSR:2024:3115218429.1

UZNESENIE

Najvyšší súd Slovenskej republiky v spore žalobkyne obchodnej spoločnosti DPS financial consulting, s. r. o., Trnava, Tamaškovičova 17/2742, IČO: 46 713 930, zastúpenej advokátskou kanceláriou PETKOV & Co s. r. o., Bratislava, Šoltésovej 14, IČO: 50 430 742, proti žalovanému N. K., narodenému XX. Y. XXXX, M., T. XXX/X, zastúpenému občianskym združením Centrum správnej pomoci Galanta, Galanta, Staničná 1702/10, IČO: 51 412 802, o zaplatenie 78 770,18 eura s prísl., vedenom na Okresnom súde Trenčín pod sp. zn. 26C/76/2015, o dovolaní žalovaného proti rozsudku Krajského súdu v Trenčíne z 28. septembra 2021 sp. zn. 6Co/2/2021, 6Co/4/2021, takto

rozhodol:

Rozsudok Krajského súdu v Trenčíne z 28. septembra 2021 sp. zn. 6Co/2/2021, 6Co/4/2021 v jeho II. potvrdzujúcom výroku zrušuje a vec mu v rozsahu zrušenia vracia na ďalšie konanie.

Odôvodnenie

1. Okresný súd Trenčín (ďalej len „súd prvej inštancie“) rozsudkom z 11. októbra 2019 č. k. 26C/76/2015-257 v spojení s opravným uznesením z 13. novembra 2020 č. k. 26C/76/2015-325 rozhodol tak, že výrokom I. konanie v časti úrokov v sume 26,61 eura a v časti poplatkov v sume 50 eur zastavil. Výrokom II. uložil žalovanému povinnosť zaplatiť žalobkyni sumu 62 998,74 eura, úroky vo výške 7,89 % ročne zo sumy 62 998,74 eura za obdobie od 26. novembra 2011 do 24. júna 2012 a vo výške 8,39 % ročne zo sumy 62 998,74 eura za obdobie od 25. júna 2012 do 23. novembra 2012, úroky z omeškania vo výške 8,75 % ročne zo sumy 62 998,74 eura od 18. decembra 2012 do zaplatenia, do troch dní od právoplatnosti rozsudku. Vo zvyšnej časti žalobu zamietol (výrok III.) a žalovanému uložil povinnosť nahradiť žalobkyni trovy konania v rozsahu 28,64 %, o výške ktorých bude rozhodnuté samostatným uznesením (výrok IV.).

1.1. Z vykonaného dokazovania mal súd prvej inštancie za preukázané, že pôvodná žalobkyňa Všeobecná úverová banka, a.s. a žalovaný uzavreli 27. februára 2008 podľa § 497 až 507 zákona č. 513/1991 Zb. Obchodný zákonník v znení neskorších predpisov (ďalej len „ObZ“) a podľa § 68 zákona č. 483/2001 Z. z. o bankách a o zmene a doplnení niektorých zákonov (ďalej len „zákon o bankách“) zmluvu o hypotekárnom úvere, na základe ktorej veriteľ Všeobecná úverová banka, a.s. poskytol žalovanému ako dlžníkovi hypotekárny úver v sume 82 984,80 eura (2 500 000,- SKK) s účelom nadobudnutia nehnuteľnosti vo výške 1 500 000,- SKK a na účel výstavby vo výške 1 000 000,- SKK,

pričom žalovaný sa zaviazal čerpané prostriedky uhrádzať banke v mesačných splátkach stanovených VÚB (anuitná splátka), ktorých súčasťou bol aj úrok s úrokovou sadzbou fixovanou na jeden rok, s lehotou splatnosti 30 rokov od prvého čerpania úveru. Výzvou na predčasné splatenie zostatku úveru s príslušenstvom zo 4. decembra 2012, doručenou žalovanému 7. decembra 2012, právny predchodca žalobkyne vyzval žalovaného na vrátenie celého zostatku úveru vyčísleného ku dňu 4. decembra 2012 vo výške 85 439,19 eura, z toho istina 78 770,18 eura, v lehote 10 dní odo dňa doručenia výzvy, a to vzhľadom na to, že bol žalovaný so splácaním záväzku v omeškaní viac ako 90 dní a napriek písomným upomienkam a pokusu o zmier nezaplatil celú delikventnú pohľadávku v stanovenej lehote. V priebehu konania Zmluvou o postúpení pohľadávky č. 20/077002/2018 uzavretou dňa 19. decembra 2018 (ďalej „zmluva o postúpení“) žalobkyňa Všeobecná úverová banka, a.s. ako postupca postúpila predmetnú pohľadávku vyčíslenú ku dňu účinnosti zmluvy vo výške 146 234,50 eura, pozostávajúcu z nesplatenej istiny vo výške 78 770,18 eura, základného úroku vo výške 46 297,05 eura, úroku z omeškania vo výške 13 982,53 eura, poplatku za vedenie účtu vo výške 96,20 eura, nákladov a odmien spojených s výkonom záložného práva vo výške 2 362,54 eura a nákladov spojených so súdnym poplatkom ako náhrady trov konania vo výške 4 726 eur na postupníka DPS financial consulting, s.r.o. (žalobkyňa v tomto konaní; pozn.).

1.2. Súd prvej inštancie vec právne posúdil podľa § 52 ods. 1 až 4, § 53 ods. 1 až 3, ods. 5, § 517 ods. 2, § 524 ods. 1 a 2, § 565 zákona č. 40/1964 Zb. Občiansky zákonník v znení neskorších predpisov účinného v čase uzavretia zmluvy (ďalej len „OZ“), § 1 ods. 1, ods. 2, zákona č. 258/2001 Z. z. o spotrebiteľských úveroch a o zmene a doplnení zákona Slovenskej národnej rady č. 71/1986 Zb. o Slovenskej obchodnej inšpekcii v znení neskorších predpisov účinného v čase uzavretia zmluvy (ďalej len zákon č. 258/2001 Z. z.); § 497 ObZ, § 68, § 92 ods. 8 o bankách účinného v čase uzavretia zmluvy; § 145 ods. 2, § 230 zákona č. 160/2015 Z. z. Civilný sporový poriadok v znení neskorších predpisov (ďalej len „CSP“); § 28 ods. 1 zákona č. 90/2016 Z. z. o úveroch na bývanie a o zmene a doplnení niektorých zákonov. Z odôvodnenia rozsudku súdu prvej inštancie vyplýva, že súd v prvom rade preskúmal námietku žalovaného o prekážke právoplatne rozhodnutej veci (res iudicata) podľa § 230 CSP, pričom dospel k záveru, že táto prekážka v konaní nie je daná a to vzhľadom na rozdielny predmet konania vedeného na súde prvej inštancie pod sp. zn. 15C/38/2014, v ktorom žalobný nárok smeroval k určeniu neplatnosti Zmluvy o úvere č. 001/112368/08-001/00 zo dňa 27. februára 2008, teda sa netýka plnenia, ku ktorému sa žalovaný uzavretím Zmluvy o úvere č. 001/112368/08-001/00 zo dňa 27. februára 2008 zaviazal. Následne súd preskúmal aktívnu vecnú legitímáciu žalobkyne a dospel k záveru, že žalobkyňa preukázala svoju aktívnu vecnú legitímáciu v konaní.

1.3. Súd prvej inštancie dospel k záveru, že právny vzťah založený zmluvou o úvere je vzťahom založený spotrebiteľskou zmluvou, ktorú je potrebné posudzovať podľa príslušných ustanovení § 52 a nasl. OZ. Vzhľadom však na negatívny výpočet zmlúv zakotvený v ust. § 1 ods. 2 zákona č. 258/2001 Z. z., na ktoré sa režim zákona o spotrebiteľských úveroch nevzťahuje, nie je Zmluva o poskytnutí flexihypotéky reg. č.: 001/112368/08-001/000 zo dňa 27. februára 2008 zmluvou o spotrebiteľskom úvere, z ktorého dôvodu súd prvej inštancie uzavrel, že ju nemožno podriaďiť režimu tohto zákona. V tejto súvislosti poukázal, že pojem spotrebiteľská zmluva je širší než pojem spotrebiteľský úver, t.j. každá zmluva o spotrebiteľskom úvere podľa zákona o spotrebiteľských úveroch je súčasne spotrebiteľskou zmluvou podľa § 52 a nasl. OZ, naopak však tento záver neplatí. Súd preto podrobil zmluvu prieskumu neprijateľných zmluvných podmienok v zmysle § 53 OZ, ale námietky žalovaného týkajúce sa chýbajúcich náležitostí v zmluve podľa zákona o spotrebiteľských úveroch, z ktorého dôvodu by bola zmluva bezúročná a bez poplatkov považoval za nesprávne (napr. chýbajúci údaj RPMN, posúdenie schopnosti spotrebiteľa splácať spotrebiteľský úver s odbornou starostlivosťou a pod). Preskúmaním zmluvy a ostatných jej príloh súd zistil, že žalobkyňa sa domáhala plnenia z dvoch neprijateľných zmluvných podmienok, a to v časti zaplatenia poplatkov za upomienky a poplatkov za vedenie účtu. Žalobkyňa v konaní nepreukázala vynaložené náklady za zaslanie upomienok, resp. vôbec nepreukázala, že by jej nejaké reálne náklady za zaslanie upomienok vznikli. Zároveň v prípade poplatku takéhoto typu súdna prax dospela k záveru, že predmetný poplatok predstavuje iba ďalšiu sankciu, príp. skrytú zmluvnú pokutu za omeškanie dlžníka, pretože veriteľ za ne neposkytuje spotrebiteľovi žiadne skutočné protiplnenie. Takéto poplatky sú pre spotrebiteľa netransparentné a nečestné. Z uvedených dôvodov súd nepriznal žalobkyni ani uplatnený nárok za poplatky za vedenie účtu. Súdna prax aj v tomto prípade dospela k záveru, že úkony za vedenie účtu, ktoré predstavujú vnútornú správu účtu s cieľom

evidovania zostatku úveru, započítavania splátok, výpočet úrokov a pod., vykonáva veriteľ pre svoje potreby, nie pre potreby dlžníka, ktorý nie je na takýto prehľad odkázaný a za takúto správu účtu mu nie je poskytovaná žiadna reálna protihodnota. Hoci si žalobkyňa v konaní uplatnila úroky aj za obdobie po predčasnom zosplatnení úveru až do dňa 05. augusta 2015, súd prvej inštancie dospel k záveru, že dohodnuté úroky z poskytovaných peňažných prostriedkov patria veriteľovi len do splatnosti celého dlhu.

1.4. Vo vzťahu k žalovaným vznesenej námietke premlčania súd prvej inštancie uzavrel, že OZ v § 103 druhá veta stanovuje osobitné pravidlo pre začiatok plynutia premlčacej doby zosplatneného dlhu. V prípade, kedy sa pre nesplnenie niektorej zo splátok stane splatným celý dlh, začne plynúť premlčacia doba odo dňa zročnosti nesplnenej splátky. V danom prípade, ak právny predchodca žalobkyne ako veriteľ vyhlásil predčasnú splatnosť celého úveru pre nezaplatenie splátky za mesiac november 2012 (35. odôvodnenia rozsudku súdu prvej inštancie), ktorá bola splatná dňa 23. novembra 2012, začala plynúť premlčacia doba práva na zaplatenie celého zosplatneného dlhu odo dňa nasledujúceho po splatnosti uvedenej splátky, teda odo dňa 24. novembra 2012 a uplynula 24. novembra 2015. Svoje právo na zaplatenie zosplatneného dlhu žalovaného z úveru si právny predchodca žalobcu uplatnil návrhom na začatie konania podaným na súde dňa 13. augusta 2015, teda v rámci premlčacej doby. Ďalej sa súd zaoberal možnosťou aplikácie zákona č. 90/2016 o úveroch na bývanie na predmetný zmluvný vzťah, kedy sa však stotožnil s tvrdením žalobcu o tom, že nie je možné na predmetný zmluvný vzťah aplikovať zákon č. 90/2016 Z. z. o úveroch na bývanie vzhľadom na jeho ust. 28 ods. 1, podľa ktorého sa zákon vzťahuje len na žiadosti o úver na bývanie podané po 20. marci 2016. Vo vzťahu k trovám konania súd prvej inštancie uzavrel, že žalobkyňi bola priznaná suma 105 648,61 eura, čo predstavuje 64,32 % úspech žalobkyne a 35,68 % úspech žalovaného. Z tohto pomeru úspechu strán na spore priznal súd žalobkyňi voči žalovanému nárok na náhradu trov konania vo výške 28,64 %.

2. Krajský súd v Trenčíne (ďalej len „odvolací súd“) na odvolanie žalobkyne proti výroku III. a IV. rozsudku súdu prvej inštancie a na odvolanie žalovaného proti výroku II. a súvisiacemu výroku IV. rozsudku súdu prvej inštancie rozhodol tak, že rozsudok súdu prvej inštancie v napadnutej výrokovej časti II. potvrdil a v napadnutej zamietajúcej výrokovej časti III. a vo výroku IV. o náhrade trov konania rozsudok súdu prvej inštancie zrušil a vec v tejto časti vrátil súdu prvej inštancie na ďalšie konanie a nové rozhodnutie.

2.1. Odvolací súd mal po preskúmaní odvolania žalovaného za to, že odvolanie žalovaného smeruje proti tým výrokom rozsudku súdu prvej inštancie, ktorým bolo žalobe vyhovené a v ktorých bol žalovaný neúspešný. Podľa odvolacieho súdu, žalovaný v odvolaní uvádzal rovnaké námietky, ktorými sa súd prvej inštancie dôsledne zaoberal. Odvolací súd sa preto stotožnil so skutkovými i právnymi závermi súdu prvej inštancie vo vzťahu k žalovaným napadnutému výroku II. a z tohto dôvodu si aj osvojil dôvody napadnutého rozhodnutia, v celom rozsahu na ne poukázal v zmysle § 387 ods. 2 CSP a na doplnenie k odvolacím námietkam žalovaného dodal, že žalovaný rovnako ako pred súdom prvej inštancie, namietal existenciu viacerých neprijateľných podmienok v spotrebiteľskej zmluve, a to neprijateľnosť rozhodcovskej doložky či dohody o zrážkach zo mzdy, ktoré však nemohli mať vplyv na žalobou uplatnený nárok, a preto nebolo potrebné sa týmito zaoberať. Súd prvej inštancie správne posúdil ako neprijateľné podmienky v zmluve o úvere dojednanie v časti zaplatenia poplatkov za upomienky a poplatkov za vedenie účtu. Ani existencia týchto neprijateľných podmienok ale nespôsobuje neplatnosť celej zmluvy o úvere. Dôsledky neplatnosti neprijateľných podmienok je totiž potrebné posudzovať vždy v súlade s § 41 OZ. Povedané inak, neplatnosť neprijateľnej podmienky môže spôsobiť v určitých prípadoch aj neplatnosť celej spotrebiteľskej zmluvy, avšak iba v prípade, ak túto časť neprijateľnej podmienky nemožno oddeliť od ostatného obsahu zmluvy o úvere, čo pre predmetnú zmluvu o úvere neplatilo. Odvolací súd v predmetnej veci nezistil iné dôvody, pre ktoré by bolo možné posúdiť úverovú zmluvu ako neplatnú.

2.2. Odvolací súd ďalej vo vzťahu k odvolacej argumentácii žalovaného uviedol, že v danom prípade, rovnako ako súd prvej inštancie, dospel k záveru, že žalovaný nedôvodne namietal nedostatok aktívnej vecnej legitímácie žalobkyne, konštatujúc, že zákonné predpoklady pre postúpenie pohľadávky v zmysle § 92 ods. 8 zákona o bankách boli splnené. Žalobkyňa preukázala zmluvu o postúpení pohľadávky č. 20/077002/2018 uzavretú dňa 19. decembra 2018 ako aj výzvu zo dňa 04. decembra 2012 na zaplatenie pohľadávky vyplývajúcej zo zmluvy o úvere, ktorú žalovaný prevzal dňa 07. decembra 2012, pričom v

čase postúpenia pohľadávky bol žalovaný v omeškaní viac ako 90 dní. Vo vzťahu k námietke žalovaného, že rozsudok Okresného súdu Trenčín č. k. 15C/38/2014-107 zo dňa 25. januára 2017 predstavuje prekážku právoplatne rozhodnutej veci pre konanie v tejto veci odvolací súd konštatoval, že určovacia žaloba nie je prekážkou pre žalobu na plnenie, aj keby táto bola založená na rovnakom právnom vzťahu alebo práve. Pokiaľ súd právoplatným rozhodnutím zamietne určovaciu žalobu, nejde o rozhodnutie, ktoré by zakladalo prekážku právoplatne rozhodnutej veci pre novú žalobu na plnenie. Súd prvej inštancie v predmetnej veci podľa odvolacieho súdu správne posúdil aj námietku žalovaného týkajúcu sa premlčania. Poukazujúc na ust. § 103 veta druhá OZ odvolací súd uviedol, že premlčacia doba práva na zaplatenie zosplateného dlhu sa začína skôr ako dôjde k zosplateniu dlhu. Začína plynúť dodatočne už odo dňa zročnosti nesplnenej splátky, pre ktorú bol dlh zosplatený. Právny predchodca žalobkyne vyhlásil splatnosť úveru výzvou zo dňa 04. decembra 2012 pre nezaplatenie splátky splatnej 23. novembra 2012. Premlčacia doba začala plynúť od 24. novembra 2012 a uplynula by 24. novembra 2015. Žaloba bola na súde podaná dňa 13. augusta 2015 v rámci premlčacej doby.

2.3. Preskúmaním veci odvolací súd zistil, že súd prvej inštancie rozsudok aj náležite odôvodnil v zmysle § 220 ods. 2 CSP, preto, s ohľadom na vyššie uvedené, keď odvolacie námietky žalobcu proti rozsudku súdu prvej inštancie v napadnutom výroku II. boli nedôvodné, odvolací súd rozsudok súdu prvej inštancie v napadnutej výrokovej časti vo výroku II. podľa § 387 ods. 1 CSP ako vecne správny potvrdil. Vzhľadom na skutočnosť, že odvolací súd na odvolanie žalobkyne rozsudok súdu prvej inštancie v zamietajúcej výrokovej časti III. a vo výroku IV. o náhrade trov konania zrušil a vec v rozsahu zrušenia vrátil súdu prvej inštancie na ďalšie konanie, odvolací súd konštatoval, že o trovách prvoinštančného konania, ako aj o trovách odvolacieho konania (§ 396 ods. 3 CSP) rozhodne súd prvej inštancie v novom rozhodnutí vo veci samej.

3. Proti tomuto rozhodnutiu odvolacieho súdu vo výroku II. podal žalovaný (ďalej aj „dovolateľ“) dovolanie, prípustnosť ktorého vyvodzoval z ust. § 420 písm. f) CSP a § 421 ods. 1 písm. a), b), c) CSP. Navrhol, aby dovolací súd zrušil rozsudok odvolacieho súdu v napadnutej časti, a aby zrušil aj rozsudok súdu prvej inštancie vo výroku II. a vec vrátil súdu prvej inštancie na ďalšie konanie. Zároveň navrhol, aby dovolací súd rozhodol o odklade vykonateľnosti rozsudku súdu prvej inštancie v spojení s opravným uznesením a rozsudkom odvolacieho súdu až do právoplatného rozhodnutia vo veci samej.

3.1. Prípustnosť dovolania v zmysle § 420 písm. f) CSP a porušenie práva na spravodlivý proces videl dovolateľ v tom, že súd prvej inštancie, ako aj odvolací súd konali arbitrárne a svoje rozhodnutia riadne neodôvodnili. Odvolací súd sa podľa dovolateľa nevyporiadal s námietkou neplatnosti zmluvy o úvere, v dôsledku ktorej žalobkyňi nevzniklo žiadne právo na plnenie. Dovolateľovi nie je z odôvodnenia napadnutého rozhodnutia jasné, prečo odvolací považoval rozsudok súdu prvej inštancie vo výroku II. za dostatočne odôvodnený. Žalovaný tiež namietal, že žiadna z listín priložených k žalobe nie je spôsobilá osvedčiť tvrdenia žalobkyne ani závery a úvahy súdov oboch inštancií.

3.2. Vo vzťahu k dovolaciemu dôvodu nesprávneho právneho posúdenia veci odvolacím súdom v zmysle § 421 ods. 1 písm. a), b), c) CSP dovolateľ uviedol, že odvolací súd sa nesprávne vysporiadal s námietkou premlčania. Žaloba bola podaná po uplynutí premlčacej doby, pretože ak mala žalobkyňa poskytnúť finančné prostriedky na základe neplatnej zmluvy, premlčacia doba začala plynúť odo dňa ich poskytnutia a žalobkyňi už uplynula doba, v rámci ktorej si mohla uplatniť právo na vydanie bezdôvodného obohatenia. Žalovaný v dovolaní zároveň odvolaciemu súdu vytkol, že nesprávne určil dátum nezaplatennej splátky, pre ktorú bola vyhlásená predčasná splatnosť úveru. Žalobkyňa listom Pokus o zmier zo dňa 23. júna 2011 vyzvala žalovaného na zaplatenie sumy 978,38 eura po lehote splatnosti, ktorej obsahom výzvy je i upozornenie o využití práva požiadať o jednorazové splatenie celého zostatku úveru vrátane príslušenstva, pričom už od tohto dátumu 23. júna 2011 resp. pred týmto dátumom pre nezaplatenie splatných splátok v sume 978,38 eura začala plynúť premlčacia doba a uplynula pred podaním žaloby. Žalovaný namietal, že v konaní nebolo doposiaľ ustálené, pre ktorú nezaplatenú splátku mal byť úver vyhlásený za predčasne splatný. V tejto súvislosti dovolateľ namietal, že vzhľadom na premlčanie sú sporné aj úroky za obdobie od 26. novembra 2011 do 24. júna 2012 a za obdobie od 25. júna 2012 do 23. novembra 2012. Nesprávne právne posúdenie veci odvolacím súdom videl žalovaný aj v tom, že odvolací súd neaplikoval ustanovenia OZ o právnych úkonoch, zmluvách a spotrebiteľských zmluvách.

4. Žalobkyňa v písomnom vyjadrení k dovolaniu žalovaného navrhla dovolanie odmietnuť a žalobkyni priznať nárok na náhradu trov dovolacieho konania, argumentujúc, že žalovaný v dovolaní nevymedzil právnu otázku relevantnú z hľadiska dovolania v zmysle § 421 ods. 1 písm. a), b) ani c) CSP.

5. Najvyšší súd ako súd dovolací (§ 35 CSP), po zistení, že dovolanie podala v stanovenej lehote (§ 427 ods. 1 CSP) strana sporu - žalovaný, v neprospech ktorej bolo rozhodnuté, zastúpená v súlade s § 429 ods. 2 písm. c) CSP, skúmal prípustnosť dovolania bez nariadenia pojednávania (§ 443 CSP), pričom dospel k záveru, že dovolanie žalovaného je prípustné a vzhľadom na uplatnený dovolací dôvod [§ 421 ods. 1 písm. a) CSP v spojení s § 432 CSP] aj dôvodné.

6. Podľa § 419 CSP proti rozhodnutiu odvolacieho súdu je prípustné dovolanie, ak to zákon pripúšťa. Rozhodnutia odvolacieho súdu, proti ktorým je dovolanie prípustné, sú vymenované v § 420 a § 421 CSP.

7. Z hľadiska ústavného aspektu treba rešpektovať právomoc najvyššieho súdu ústavne konformným spôsobom vymedzovať si prípustnosť vecí v konaní o dovolaní a vychádzať z toho, že v prvom rade je vecou najvyššieho súdu určovať si koncepciu interpretácie prípustnosti mimoriadnych opravných prostriedkov, a to za predpokladu, že táto nie je nepriateľská z hľadiska ochrany základných práv a slobôd.

8. Dovolanie treba považovať za mimoriadny opravný prostriedok, ktorý má v systéme opravných prostriedkov civilného sporového konania osobitné postavenie. Dovolanie nie je „ďalším odvolaním“ a dovolací súd nesmie byť vnímaný (procesnými stranami, ani samotným dovolacím súdom) ako tretia inštancia, v rámci konania ktorej by bolo možné preskúmať akékoľvek rozhodnutie odvolacieho súdu z akýchkoľvek dôvodov a hľadísk.

9. O všetkých mimoriadnych opravných prostriedkoch platí, že narušenie princípu právnej istoty strán, ktorých právna vec bola právoplatne skončená, musí byť vyvážené sprísnenými a jasne čitateľnými podmienkami prípustnosti. Právnu úpravu dovolania, ktorá stanovuje podmienky, za ktorých môže byť výnimočne prelomená záväznosť už právoplatného rozhodnutia, nemožno interpretovať bezbreho; namiesto je skôr zdržanlivý (uvážený) prístup.

10. Právo na súdnu ochranu nie je absolútne a v záujme zaistenia právnej istoty a riadneho výkonu spravodlivosti podlieha určitým obmedzeniam. Toto právo, súčasťou ktorého je tiež právo domôcť sa na opravnom súde nápravy chýb a nedostatkov v konaní a rozhodovaní súdu nižšej inštancie, sa v civilnom sporovom konaní zaručuje len vtedy, ak sú splnené všetky procesné podmienky, za splnenia ktorých môže súd konať a rozhodnúť o veci samej. Platí to pre všetky štádiá konania, vrátane dovolacieho konania. Na týchto záveroch zotrúva aj súčasná rozhodovacia prax najvyššieho súdu.

11. Obsahom základného práva na súdnu ochranu podľa čl. 46 ods. 1 Ústavy Slovenskej republiky je poskytnúť uplatňovanému právu súdnu ochranu, avšak len za predpokladu, že sú splnené procesné podmienky súdneho konania (viď napr. rozhodnutia ústavného súdu sp. zn. I. ÚS 80/09, II. ÚS 79/08, IV. ÚS 476/2012). Dovolací súd preto pristupuje k podanému dovolaniu tak, že najskôr skúma, či je procesne prípustné; k posúdeniu opodstatnenosti dovolania (t. j. posúdeniu, či je v ňom opodstatnene uplatnený dovolací dôvod) sa dovolací súd dostáva len v prípade prijatia záveru, že dovolanie je prípustné. Dovolanie je prípustné, ak jeho prípustnosť vyplýva z ustanovenia § 420 CSP alebo § 421 CSP. Dôvody zakladajúce prípustnosť dovolania treba dôsledne odlišovať od dôvodov, ktoré zakladajú opodstatnenosť dovolania. Opodstatnené (dôvodné) je také prípustné dovolanie, v ktorom je oprávnene uplatnený dovolací dôvod. Dovolacím dôvodom je nesprávnosť vytýkaná v dovolaní (porovnaj § 428 CSP). V prípade dovolania prípustného podľa § 420 CSP je dovolacím dôvodom procesná vada zmätočnosti uvedená v tomto ustanovení (§ 431 ods. 1 CSP), v prípade dovolania, ktoré je prípustné podľa § 421 ods. 1 CSP, je dovolacím dôvodom nesprávne právne posúdenie veci (§ 432 ods. 1 CSP).

12. Dovolací súd považuje za prospešné opakovane pripomínať, že dovolanie nepredstavuje opravný

prostriedok, ktorý by mal slúžiť na odstránenie nedostatkov pri ustálení skutkového stavu vecí. Dovolací súd nemôže v dovolacom konaní formulovať nové skutkové závery a rovnako nie je oprávnený preskúmať správnosť a úplnosť skutkových zistení, už len z toho dôvodu, že nie je oprávnený prehodnocovať vykonané dôkazy, pretože (na rozdiel od súdu prvej inštancie a odvolacieho súdu) v dovolacom konaní nemá možnosť vykonávať dokazovanie, nie je súdom skutkovým. Dovoláním sa preto nemožno úspešne domáhať revízie skutkových zistení urobených súdmi prvej a druhej inštancie, ani prieskumu nimi vykonaného dokazovania. Na hodnotenie skutkových okolností a zisťovanie skutkového stavu sú povolané súdy prvej a druhej inštancie ako skutkové súdy, a nie dovolací súd, ktorý je v zmysle § 442 CSP viazaný skutkovým stavom, tak ako ho zistil odvolací súd, a jeho prieskum skutkových zistení nespočíva v prehodnocovaní skutkového stavu, ale len v kontrole postupu súdu pri procese jeho zisťovania (porov. I. ÚS 6/2018). V rámci tejto kontroly dovolací súd síce má možnosť vyhodnotiť a posúdiť, či konanie nie je postihnuté rôznymi závažnými deficitmi v dokazovaní (tzv. opomenutý dôkaz, deformovaný dôkaz, porušenie zásady voľného hodnotenia dôkazov a pod.) a či konajúcimi súdmi prijaté skutkové závery nie sú svojvoľné, neudržateľné alebo prijaté v zrejmom omyle, ktorý by poprel zmysel a podstatu práva na spravodlivý proces (IV. ÚS 252/04), avšak len pri dovolacom dôvode (vade zmätočnosti) v zmysle § 420 písm. f) CSP, nie pri dovolacom dôvode v zmysle § 421 ods. 1 CSP.

13. V dôsledku spomenutej viazanosti (§ 440 CSP) dovolací súd neprejednáva (ex officio) dovolanie nad rozsah, ktorým dovolateľ vymedzil v dovolaní uplatnený dovolací dôvod; ide o posilnenie dispozičného princípu v dovolacom konaní (deetatizáciu dovolania), pri plnom rešpektovaní autonómie a zodpovednosti dovolateľa, pri rozhodovaní o tom, či podá dovolanie, aký dovolací dôvod uplatní a akým spôsobom ho vymedzí. S tým súvisí aj procesná pasivita odvolacieho súdu, ktorý pri prípadných vadách dovolania tieto pri riadnom zastúpení dovolateľa nenapráva.

14. Žalovaný prípustnosť podaného dovolania vyvodzoval v prvom rade z ustanovenia § 420 písm. f) CSP, v zmysle ktorého je dovolanie prípustné proti každému rozhodnutiu odvolacieho súdu vo veci samej alebo ktorým sa konanie končí, ak súd nesprávnym procesným postupom znemožnil strane, aby uskutočňovala jej patriace procesné práva v takej miere, že došlo k porušeniu práva na spravodlivý proces.

15. Dovolací súd už konštantne uvádza, že hlavnými znakmi, ktoré charakterizujú procesnú vadu konania v zmysle § 420 písm. f) CSP, sú a/ zásah súdu do práva na spravodlivý proces a b/ nesprávny procesný postup súdu znemožňujúci procesnej strane, aby svojou procesnou aktivitou uskutočňovala jej patriace procesné oprávnenia, a to v takej intenzite, že došlo až k porušeniu práva na spravodlivý proces.

15.1. Z hľadiska prípustnosti dovolania v zmysle tohto ustanovenia ale nie je významný subjektívny názor dovolateľa tvrdiaceho, že sa súd dopustil vady zmätočnosti v zmysle tohto ustanovenia; rozhodujúce je výlučne zistenie (záver) odvolacieho súdu, že k tejto procesnej vade skutočne došlo (3Cdo/41/2017, 3Cdo/214/2017, 8Cdo/5/2017, 8Cdo/73/2017). Dovolací súd preto cez prizmu v dovolaní uplatnených dovolacích námietok skúmal, či došlo k dovolateľom namietanej procesnej vade.

16. Ustanovenie § 420 písm. f) CSP zakladá prípustnosť a zároveň dôvodnosť dovolania v tých prípadoch, v ktorých miera porušenia procesných práv strany nadobudla intenzitu porušenia jej práva na spravodlivý proces.

16.1. Z práva na spravodlivý súdny proces pre procesnú stranu nevyplýva jej právo na to, aby sa všeobecný súd stotožnil s jej právnymi názormi a predstavami, preberal a riadil sa ňou predpokladaným výkladom všeobecne záväzných predpisov, rozhodol v súlade s jej voľou a požiadavkami, ale ani právo vyjadrovať sa k spôsobu hodnotenia ňou navrhnutých dôkazov súdom a dožadovať sa ňou navrhnutého spôsobu hodnotenia vykonaných dôkazov (viď napríklad rozhodnutia Ústavného súdu Slovenskej republiky sp. zn. IV. ÚS 252/04, I. ÚS 50/04, II. ÚS 3/97, II. ÚS 251/03).

16.2. Podstatou práva na spravodlivý súdny proces je možnosť fyzických a právnických osôb domáhať sa svojich práv na nestrannom súde a v konaní pred ním využívať všetky právne inštitúty a záruky poskytované právnym poriadkom; integrálnou súčasťou tohto práva je právo na relevantné, zákonu

zodpovedajúce súdne konanie.

16.3. Pod porušením práva na spravodlivý proces v zmysle tohto ustanovenia treba rozumieť nesprávny procesný postup súdu spočívajúci predovšetkým v zjavnom porušení kogentných procesných ustanovení, ktoré sa vymyká nielen zákonnému, ale aj ústavnému procesnoprávnemu rámcu, a ktoré tak zároveň znamená aj porušenie ústavne zaručených procesných práv spojených s uplatnením súdnej ochrany práva. Ide napr. o právo na verejné prejednanie vecí za prítomnosti strany sporu, právo vyjadriť sa ku všetkým vykonávaným dôkazom, právo na riadne odôvodnenie rozhodnutia, na predvídateľnosť rozhodnutia, na zachovanie rovnosti strán v konaní, na relevantné konanie súdu spojené so zákazom svojvoľného postupu a na rozhodnutie o riadne uplatnenom nároku spojené so zákazom denegatio iustitiae (odmietnutia spravodlivosti).

17. Dovolateľ vyvodzujúci prípustnosť dovolania z ustanovenia § 420 písm. f) CSP namieta, že odvolací súd svoje rozhodnutie nedostatočne odôvodnil, ako aj že závery o dôvodnosti žaloby vo svetle žalobkyňou predložených listín neobstoja.

18. K tomuto dôvodu prípustnosti dovolania dovolací súd už konštante uvádza, že z práva na spravodlivé súdne konanie vyplýva povinnosť všeobecného súdu zaoberať sa účinne námietkami, argumentmi a dôkaznými návrhmi strán (avšak) s výhradou, že majú význam pre rozhodnutie vo veci (I. ÚS 46/05). Z uvedeného potom vyplýva, že k porušeniu práva na spravodlivý proces v zmysle ustanovenia § 420 písm. f) CSP môže dôjsť aj nepreskúmateľnosťou napadnutého rozhodnutia odvolacieho súdu (porov. I. ÚS 105/06, III. ÚS 330/2013, či 4Cdo/3/2019, 8Cdo/152/2018, bod 26, 5Cdo/57/2019, bod 9, 10, 9Cdo/248/2021) alebo prekvapivosťou rozhodnutia vtedy, keď odvolací súd vydá rozhodnutie, ktoré nebolo možné na základe zisteného skutkového stavu veci predvídať, čím bola strane odňatá možnosť právne a skutkovo argumentovať vo vzťahu k otázke, ktorá sa s ohľadom na právny názor odvolacieho súdu javila ako významná pre jeho rozhodnutie, či rôznymi závažnými deficitmi v dokazovaní (tzv. opomenutý dôkaz, deformovaný dôkaz, porušenie zásady voľného hodnotenia dôkazov a pod.).

19. Povinnosť súdu rozhodnutie náležite odôvodniť je odrazom práva strany sporu na dostatočné a presvedčivé odôvodnenie spôsobu rozhodnutia súdu, ktorý sa zaoberá všetkými právne relevantnými dôvodmi uplatnenej žaloby, ako aj špecifickými námietkami strany sporu. Porušením uvedeného práva strany sporu na jednej strane a povinnosti súdu na strane druhej sa strane sporu (okrem upretia práva dozvedieť sa o príčinách rozhodnutia práve zvoleným spôsobom) odníma možnosť náležite skutkovo, aj právne argumentovať proti rozhodnutiu súdu v rámci využitia prípadných riadnych alebo mimoriadnych opravných prostriedkov. Ak nedostatok riadneho odôvodnenia súdneho rozhodnutia je porušením práva na spravodlivé súdne konanie, táto vada zakladá i prípustnosť dovolania podľa § 420 písm. f) CSP.

20. Z viacerých rozhodnutí Európskeho súdu pre ľudské práva a z judikatúry Ústavného súdu Slovenskej republiky vyplýva, že nedostatočné odôvodnenie súdneho rozhodnutia je (a to aj z hľadiska viacerých aspektov týkajúcich sa kvalitatívnej stránky odôvodňovania súdnych rozhodnutí) porušením ústavou a Dohovorom garantovaného práva na súdnu ochranu a práva na spravodlivý proces. Medzi požiadavky kladené na kvalitu odôvodňovania súdnych rozhodnutí možno zaradiť požiadavky o zákaze vnútornej rozpornosti argumentácie (požiadavka relevantnosti, jasnosti, presnosti a konkrétnosti argumentu), povinnosť odôvodniť odklon od existujúcej judikatúry, povinnosť „vyrovnať sa“ s ústavnoprávnym argumentom a názormi právnej vedy, možnosť odvolacieho súdu prevziať argumenty prvostupňového súdu a iné.

21. Aj v konaní na odvolacom súde treba dôsledne trvať na požiadavke úplnosti, výstižnosti a presvedčivosti odôvodnenia rozhodnutia odvolacieho súdu. V odôvodnení svojho rozhodnutia sa odvolací súd musí vysporiadať so všetkými rozhodujúcimi skutočnosťami a jeho myšlienkový postup musí byť v odôvodnení dostatočne vysvetlený nielen poukazom na všetky skutočnosti zistené vykonaným dokazovaním, ale tiež s poukazom na právne závery, ktoré prijal. Právne závery odvolacieho súdu môžu byť dostatočne preskúmateľné len vtedy, ak odvolací súd po skutkovom vymedzení predmetu konania podá zrozumiteľný a jasný výklad, z ktorých ustanovení zákona alebo iného právneho

predpisu vychádzal, ako ich interpretoval a prečo pod tieto ustanovenia podriadil, prípadne nepodriadil zistený skutkový stav.

22. Treba mať na zreteli, že odôvodnenie súdneho rozhodnutia v opravnom konaní nemusí odpovedať na každú námietku alebo argument v opravnom prostriedku, ale iba na tie, ktoré majú rozhodujúci význam pre rozhodnutie o odvolaní alebo sú nevyhnutné na doplnenie dôvodov rozhodnutia, ktoré sa preskúmava v odvolacom konaní (II. ÚS 78/05). Právo na riadne odôvodnenie súdneho rozhodnutia neznamena, že súd musí dať podrobnú odpoveď na každý argument účastníka konania (II. ÚS 76/07).

23. V posudzovanom prípade bolo potrebné zohľadniť, že odvolací súd potvrdil rozsudok súdu prvej inštancie v jeho (odvolaním žalovaného napadnutej) výrokovej časti II. ako vecne správny v zmysle § 387 ods. 1 CSP a v celom rozsahu sa stotožnil s jeho odôvodnením, na ktoré odkázal v zmysle § 387 ods. 2 CSP. Konanie pred súdom prvej inštancie a pred odvolacím súdom tvorí jeden celok a určujúca spätosť rozsudku odvolacieho súdu s potvrdzovaným rozsudkom vytvára ich organickú jednotu. Ak odvolací súd v plnom rozsahu odkáže na dôvody rozhodnutia súdu prvej inštancie, stačí, ak v odôvodnení rozsudku iba poukáže na relevantné skutkové zistenia a stručne zhrnie právne posúdenie veci; rozhodnutie odvolacieho súdu v sebe tak zahŕňa po obsahovej stránke aj odôvodnenie rozsudku súdu prvej inštancie.

24. Obsah spisu v ničom neopodstatňuje tvrdenie dovolateľa, že by súdy nižšej inštancie svoje rozhodnutia odôvodnili spôsobom, ktorým by založili procesnú vadu zmätočnosti v zmysle § 420 písm. f) CSP. Z odôvodnenia rozhodnutí oboch súdov nižšej inštancie je v danom prípade dostatočne zrejmé, čoho a z akých dôvodov sa strany domáhali, čo navrhovali, z ktorých skutočností a dôkazov súdy vychádzali, akými úvahami sa riadil súd prvej inštancie, ako ich posudzoval odvolací súd. V odôvodnení napadnutého rozsudku odvolací súd citoval ustanovenia, ktoré aplikoval a z ktorých vyvodil svoje právne závery. Prijaté rozhodnutie náležite vysvetlil a zaoberal sa všetkými podstatnými odvolacími námietkami žalovaného. Z obsahu odôvodnenia napadnutého rozsudku vyplýva, že žalovaný v odvolaní uvádzal rovnaké námietky, ktorými sa súd prvej inštancie dôsledne zaoberal. Z odôvodnenia napadnutého rozsudku je zároveň dostatočne zrejmé, že odvolací súd iné dôvody než tie zistené už súdom prvej inštancie, pre ktoré by bolo možné posúdiť úverovú zmluvu ako neplatnú, v predmetnej veci nezistil. V tejto súvislosti dovolací súd poukazuje predovšetkým na bod 11. odôvodnenia napadnutého rozsudku v spojení s bodmi 33. až 34. odôvodnenia rozsudku súdu prvej inštancie, z ktorých je dostatočne zrejmé, že oba súdy nižšej inštancie podrobili úverovú zmluvu a ostatné jej prílohy prieskumu neprijateľnosti zmluvných podmienok, dospievajúc k záveru, že žalobkyňa sa v konaní domáhala plnenia z dvoch neprijateľných zmluvných podmienok dojednaných v časti zaplataenia poplatkov za upomienky a poplatkov za vedenie účtu, ktoré však nespôsobili neplatnosť zmluvy o úvere ako celku (§ 41 OZ). Dovolateľ tak napriek subjektívnemu presvedčeniu o existencii ďalších neprijateľných zmluvných podmienok, dostal jednoznačnú a dostatočnú odpoveď na podstatnú otázku, prečo oba súdy nižšej inštancie neposúdili zmluvu o úvere v jej celistvosti ako neplatnú. Skutočnosť, že dovolateľ sa s názorom súdov nižšej inštancie nestotožnil, nepostačuje sama osebe na prijatie záveru o zjavnej neodôvodnenosti alebo arbitrárnosti napadnutého rozhodnutia odvolacieho súdu. Za procesnú vadu konania podľa § 420 písm. f) CSP totiž nemožno považovať to, že súdy neodôvodnili svoje rozhodnutia podľa predstáv dovolateľa.

25. Žalovaný prípustnosť dovolania v zmysle § 420 písm. f) CSP a porušenie práva na spravodlivý proces z dôvodu nepreskúmateľnosti napadnutého rozhodnutia oprel aj o tvrdenie, že ak odvolací súd zrušil rozsudok súdu prvej inštancie vo výroku III. a IV. pre nesprávne právne posúdenie, tak to celkom zjavne znamená, že súd prvej inštancie pochybil. Z uvedeného dôvodu žalovaný namietal, že mu nie je zrejmé, prečo odvolací súd dospel k záveru, že súd prvej inštancie svoje rozhodnutie vo výroku II. dostatočne odôvodnil. Odvolací súd pritom v bode 15. odôvodnenia napadnutého rozsudku dal žalovanému jednoznačnú odpoveď, že rozsudok súdu prvej inštancie spĺňa všeobecné požiadavky na obsahovú kvalitu odôvodnenia rozsudku v zmysle § 220 ods. 2 CSP, keď z neho jednoznačne vyplýva, na základe akých úvah s prihliadnutím na zistený skutkový stav dospel súd prvej inštancie k právnenému názoru vyslovenému v rozhodnutí vo veci samej. Zdôraznená bola aj presvedčivosť rozsudku súdu prvej

inštancie.

25.1. Dovolací súd pripomína, že v preskúmvanej veci rozsudok súdu prvej inštancie napadli odvolaním tak žalobkyňa - čo do výroku III. a IV., ako aj žalovaný - čo do výroku II. Odvolací súd, súc viazaný rozsahom odvolania a uplatnenými odvolacími dôvodmi, posudzoval dôvodnosť odvolacej argumentácie každého z odvolateľov (t.j. tak žalobkyne, ako aj žalovaného) samostatne vo vzťahu ku každému z odvolaním napadnutých výrokov. Skutočnosť, že v danom prípade po preskúmaní veci odvolací súd dospel k záveru, že odvolanie žalobkyne bolo vo vzťahu k ňou napadnutej časti rozsudku súdu prvej inštancie dôvodné, nemôže sama o sebe viesť k záveru o nesprávnosti rozsudku súdu prvej inštancie ako celku. Pokiaľ preto odvolací súd z obsahu odvolacej argumentácie žalovaného nezistil dôvody, ktoré by odvolací súd viedli k záveru o potrebe zrušenia rozsudku súdu prvej inštancie aj v jeho II. výroku, jeho procesným postupom nedošlo k porušeniu procesných práv dovolateľa.

26. Na základe vyššie uvedeného dovolací súd konštatuje, že žalovaný neopodstatnene namietal existenciu vady v zmysle § 420 písm. f) CSP spočívajúcu v nepreskúmateľnosti rozhodnutia odvolacieho súdu.

27. Pokiaľ dovolateľ v tejto súvislosti namietal i nesprávnosť právnych záverov súdov nižších inštancií pri posúdení (ne)platnosti zmluvy o úvere, z obsahového hľadiska ide o námietku nesprávneho právneho posúdenia, pričom nesprávne právne posúdenie vecí prípustnosť dovolania podľa § 420 písm. f) CSP nezakladá (R 24/2017, 1Cdo/202/2017, 2Cdo/101/2017, 3Cdo/94/2017, 4Cdo/47/2017, 5Cdo/145/2016, 7Cdo/113/2017, 8Cdo/76/2018, 9Cdo/58/2022). Ako vyplýva aj z judikatúry ústavného súdu, iba skutočnosť, že dovolateľ sa s právnym názorom všeobecného súdu nestotožňuje, nemôže viesť k záveru o zjavnej neodôvodnenosti alebo arbitrárnosti rozhodnutia odvolacieho súdu (napr. I. ÚS 188/06). V tejto súvislosti je potrebné pripomenúť, že nesprávne právne posúdenie je chybnou aplikáciou práva na zistený skutkový stav; dochádza k nej vtedy, ak súd nepoužil správny (náležitý) právny predpis alebo ak síce aplikoval správny právny predpis, nesprávne ho interpretoval alebo ak zo správnych skutkových záverov vyvodil nesprávne právne závery. Podľa ustálenej judikatúry najvyššieho súdu ale nesprávne právne posúdenie vecí nezakladá vadu zmätočnosti uvedenú v § 420 písm. f) CSP. Skutočnosť, že dovolateľ má odlišný právny názor než konajúce súdy preto bez ďalšieho nezakladá a nedokazuje ním tvrdenú vadu v zmysle § 420 písm. f) CSP.

28. Ani nesprávne vyhodnotenie dôkazov, ktoré dovolateľ naznačuje v dovolaní, nie je v rozhodovacej praxi odvolacieho súdu považované za vadu zmätočnosti, ktorá by zakladala prípustnosť dovolania. Ako už bolo naznačené, z práva na spravodlivý proces pre procesnú stranu nevyplýva jej právo dožadovať sa ňou navrhnutého spôsobu hodnotenia vykonaných dôkazov. Súdna prax sa už ustálila na názore, že ak súd nesprávne vyhodnotí niektorý z vykonaných dôkazov, môže byť jeho rozhodnutie z tohto dôvodu vecne nesprávne, táto skutočnosť ale sama osebe nezakladá prípustnosť dovolania (viď R 42/1993, ale aj rozhodnutia sp. zn. 1Cdo/85/2010, 1Cdo/18/2011, 3Cdo/268/2012, 4Cdo/314/2012, 5Cdo/275/2013, 6Cdo/104/2010, 7Cdo/248/2012). Ani v zmysle novej právnej úpravy civilného sporového konania, ktorá nadobudla účinnosť 1. júla 2016, nie je dôvodom zakladajúcim prípustnosť dovolania podľa § 420 písm. f) CSP nedostatočné zistenie skutkového stavu, nevykonanie všetkých navrhovaných dôkazov alebo nesprávne vyhodnotenie niektorého dôkazu (viď rozhodnutia sp. zn. 3Cdo/26/2017, 4Cdo/56/2017, 5Cdo/90/2017, 8Cdo/187/2017). Súlad tohto právneho názoru s Ústavou Slovenskej republiky posudzoval ústavný súd napríklad v uznesení sp. zn. II. ÚS 465/2017, nedospel však k záveru o jeho ústavnej neudržateľnosti.

28.2. Dovolací súd nezistil, že by konanie oboch súdov nižšej inštancie v prejednávanej veci vykazovalo také vady v dokazovaní, ktoré by mohli viesť k záveru o existencii namietanej zmätočnej vady v zmysle § 420 písm. f) CSP. Z odôvodnenia rozhodnutia odvolacieho súdu v spojení s odôvodnením rozhodnutia súdu prvej inštancie vyplýva, z ktorých dôkazov súd prvej inštancie vychádzal a ako ich vyhodnotil, pričom podľa názoru odvolacieho súdu zistené skutkové závery oboch súdov nižšej inštancie nie sú svojvoľné, neudržateľné alebo prijaté v zrejmom omyle, ktorý by poprel zmysel a podstatu práva na spravodlivý (riadny) proces.

29. Vzhľadom na vyššie uvedené dovolací súdu uzatvára, že vadu konania v zmysle § 420 písm. f) CSP

nezistil, preto je dovolanie žalovaného v tejto časti procesne neprípustné, čo je dôvod na jeho odmietnutie podľa § 447 písm. c) CSP.

30. Keďže konanie vadou podľa § 420 písm. f) CSP postihnuté nebolo, dovolací súd pristúpil k posúdeniu dovolania z hľadiska žalovaným namietaného nesprávneho právneho posúdenia veci odvolacím súdom v zmysle § 421 ods. 1 písm. a), b), c) CSP.

31. Podľa § 421 ods. 1 CSP je dovolanie prípustné proti rozhodnutiu odvolacieho súdu, ktorým sa potvrdilo alebo zmenilo rozhodnutie súdu prvej inštancie, ak rozhodnutie odvolacieho súdu záviselo od vyriešenia právnej otázky, a) pri ktorej riešení sa odvolací súd odklonil od ustálenej rozhodovacej praxe odvolacieho súdu, b) ktorá v rozhodovacej praxi odvolacieho súdu ešte nebola vyriešená alebo c) je dovolacím súdom rozhodovaná rozdielne.

32. Dovolanie prípustné podľa § 421 možno odôvodniť iba tým, že rozhodnutie spočíva v nesprávnom právnom posúdení veci (§ 432 ods. 1 CSP). Dovolací dôvod sa vymedzí tak, že dovolateľ uvedie právne posúdenie veci, ktoré pokladá za nesprávne, a uvedie, v čom spočíva nesprávnosť tohto právneho posúdenia (§ 432 ods. 2 CSP).

33. K posúdeniu dôvodnosti dovolania (či dovolateľom napadnuté rozhodnutie skutočne spočíva na nesprávnom právnom posúdení) môže dovolací súd pristúpiť len po prijatí záveru o prípustnosti dovolania. Právna úprava dovolacieho konania obsiahnutá v CSP (podobne ako predchádzajúca právna úprava, pozn.) dôsledne odlišuje prípustnosť a dôvodnosť dovolania.

34. Aby na základe dovolania podaného podľa ustanovenia § 421 ods. 1 CSP mohlo byť rozhodnutie odvolacieho súdu podrobené meritórnemu dovolaciemu prieskumu z hľadiska namietaného nesprávneho právneho posúdenia veci (§ 432 ods. 1 CSP), musia byť (najskôr) splnené predpoklady prípustnosti dovolania zodpovedajúce niektorému zo spôsobov riešenia tej právnej otázky, od vyriešenia ktorej záviselo rozhodnutie odvolacieho súdu, a tiež podmienky dovolacieho konania, medzi ktoré okrem iného patrí riadne odôvodnenie dovolania prípustnými dovolacími dôvodmi a spôsobom vymedzeným v ustanoveniach § 431 až § 435 CSP. K posúdeniu dôvodnosti dovolania (či dovolateľom napadnuté rozhodnutie skutočne spočíva na nesprávnom právnom posúdení) môže dovolací súd pristúpiť, len ak sú splnené uvedené predpoklady (po prijatí záveru o prípustnosti dovolania). Aj právna úprava dovolacieho konania obsiahnutá v CSP, podobne ako predchádzajúca právna úprava, dôsledne odlišuje prípustnosť a dôvodnosť dovolania.

35. Aby určitá otázka mohla byť relevantná z hľadiska § 421 ods. 1 písm. a) až c) CSP, musí mať zreteľné charakteristické znaky. Predovšetkým musí ísť o otázku právnú (teda v žiadnom prípade nie o skutkovú otázku). Zo zákonodarcom zvolenej formulácie tohto ustanovenia vyplýva, že má ísť o otázku riešenú odvolacím súdom a to buď o otázku hmotnoprávnú (ktorá sa odvíja od interpretácie napríklad Občianskeho zákonníka, Obchodného zákonníka, Zákonníka práce, Zákona o rodine), alebo o procesnoprávnú (ktorej riešenie záviselo na aplikácii a interpretácii procesných ustanovení). Dovolací súd tiež konštantne uvádza, že kritériám uvedeným v § 421 ods. 1 CSP, resp. § 432 ods. 2 CSP významovo nezodpovedá samotné polemizovanie dovolateľov s právnymi názormi odvolacieho súdu, prosté spochybňovanie správnosti jeho rozhodnutia alebo kritika toho, ako odvolací súd pristupoval k riešeniu prípadu/sporu (m. m. 3Cdo/28/2017, 4Cdo/95/2017, 7Cdo/140/2017, 8Cdo/50/2017, 8Cdo/78/2017, 9Cdo/8/2020, 9Cdo/216/2021).

36. Z obsahu podaného dovolania je jednoznačne zrejmé, že dovolateľ, zastúpený v zmysle § 429 ods. 2 písm. c) CSP výslovne odkázal na ust. § 421 ods. 1 písm. a), b), c) CSP, z ktorého vyvodzoval prípustnosť svojho dovolania. Dovolací súd v tejto súvislosti zdôrazňuje, že je viazaný iba vymedzením právnej otázky, od ktorej záviselo rozhodnutie odvolacieho súdu, ktoré považuje dovolateľ za nesprávne, nie však už určením, pod ktorý prípad prípustnosti jej riešenia (§ 421 ods. 1 CSP) táto otázka spadá. Z uvedeného dôvodu dovolací súd z hľadiska prípustnosti dovolania posudzuje (iba) materiálny substrát samotného dovolacieho konania spočívajúci vo vymedzení právnej otázky a predstretí vlastnej

argumentácie dovolateľa v zmysle § 432 ods. 2 CSP, súčasne zohľadňujúc vlastnú rozhodovaciu prax (iura novit curia, 4Cdo/11/2021, 8Cdo/54/2018, I. ÚS 51/2020).

37. Posúdiac dovolanie podľa obsahu (§ 124 CSP) dovolaciemu súdu vyplynulo, že dovolateľ zákonom zodpovedajúcim spôsobom vymedzil iba jednu právnu otázku, ktorú podľa dovolateľa odvolací súd nesprávne právne posúdil, a síce odkedy začína plynúť premlčacia doba pri strate výhody splátok v spotrebiteľských veciach.

38. Dovolací súd preto pristúpil k meritórnemu dovolaciemu prieskumu a posúdeniu dôvodnosti dovolania z hľadiska uplatnenej dovolacej argumentácie, t. j. z hľadiska právneho posúdenia veci odvolacím súdom vo vymedzenej právnej otázke, k čomu uvádza nasledovné:

39. Aktuálna rozhodovacia prax dovolacieho súdu (9Cdo/368/2021, 1Cdo/53/2021, 2Cdo/298/2021, 4Cdo/250/2021, 9Cdo/98/2022, R 29/2023) sa už ustálila na závere, že podľa § 103 OZ plynie pri strate výhody splátok premlčacia doba celého zvyšného dlhu už od splatnosti splátky, pre nesplnenie ktorej sa stal splatný celý dlh. Inak je tomu ale pri strate výhody splátok v spotrebiteľských vzťahoch, v ktorých podľa § 53 ods. 9 OZ (všeobecne) začne premlčacia doba plynúť prvý deň nasledujúci po uplynutí troch mesiacov od omeškania so splnením splátky, pre nesplnenie ktorej sa stal splatným celý dlh za podmienky, že v lehote uvedených 3 mesiacov od omeškania uplynula tiež 15 - dňová lehota na upozornenie spotrebiteľa. Až vtedy sa totiž môže veriteľ s úspechom obrátiť na súd po prvýkrát (§ 101 OZ).

40. Podľa § 101 OZ pokiaľ nie je v ďalších ustanoveniach uvedené inak, premlčacia doba je trojročná a plynie odo dňa, keď sa právo mohlo vykonať po prvý raz.

41. Podľa § 103 OZ, ak bolo dohodnuté plnenie v splátkach, začína plynúť premlčacia doba jednotlivých splátok odo dňa ich zročnosti. Ak sa pre nesplnenie niektorej zo splátok stane zročným celý dlh (§ 565), začne plynúť premlčacia doba odo dňa zročnosti nesplnenej splátky.

42. Podľa § 53 ods. 9 OZ, ak ide o plnenie zo spotrebiteľskej zmluvy, ktoré sa má vykonať v splátkach, môže dodávateľ uplatniť právo podľa § 565 najskôr po uplynutí troch mesiacov od omeškania so zaplatením splátky a keď súčasne upozornil spotrebiteľa v lehote nie kratšej ako 15 dní na uplatnenie tohto práva.

43. Podľa § 565 Občianskeho zákonníka, ak ide o plnenie v splátkach, môže veriteľ žiadať o zaplatenie celej pohľadávky pre nesplnenie niektorej splátky, len ak to bolo dohodnuté alebo v rozhodnutí určené. Toto právo však môže veriteľ použiť najneskôr do splatnosti najbližšie nasledujúcej splátky.

44. Premlčacou dobou sa rozumie časový úsek, v ktorom musí byť právo vykonané, inak môžu nastať účinky premlčania podľa § 100 OZ. Premlčacia doba je ustanovená konkrétnym časovým úsekom, ktorý má určený začiatok plynutia. Dĺžku premlčacej doby určuje zákon. Ustanovenie § 101 OZ upravuje trojročnú všeobecnú premlčaciu dobu.

45. Občiansky zákonník stanovuje objektívny začiatok plynutia premlčacej doby. Za tento deň sa všeobecne považuje deň, keď sa právo mohlo po prvý raz uplatniť na súde, teda len čo mohla byť dôvodne podaná žaloba na súd (actio nata). Trojročná premlčacia doba plynie odo dňa, keď sa právo mohlo vykonať po prvý raz. Rozhodujúcou skutočnosťou z hľadiska možnosti uplatniť právo na súde a začiatku plynutia (všeobecnej) premlčacej doby je okamih splatnosti (zročnosti) záväzku (dlhu), ktorý je konkrétnym momentom, kedy je dlžník povinný záväzok (dlh) splniť, a nie momentom, kedy je dlžník k splneniu iba oprávnený.

46. Splatnosť úverovej pohľadávky žalobkyne je daná spotrebiteľskou úverovou zmluvou, v ktorej si banka (právna predchodkyňa žalobkyne) s dlžníkom (žalovaným) dohodli plnenie v splátkach, s oprávnením banky pre prípad neuhradenia dlžníkom splatné peňažné záväzky v termíne, vyhlásiť úver za

splatný.

47. Ide o postupné čiastkové plnenie, ktoré nie je ani opakujúcim sa, či trvajúcim plnením, ani čiastočným plnením. V prípade takéhoto čiastkového plnenia, ktoré je v literatúre prevažne označované ako plnenie v splátkach, je plnenie vopred rozvrhnuté do čiastkových úsekov, ktoré až ako spoločný celok tvoria dlh. Splatnosť týchto úsekov je však daná samostatne (oddelene), teda každý diel má určenú svoju konkrétnu splatnosť. Celkový predmet záväzku je však vopred kvantitatívne určený, pričom jednotlivo plnenými dielmi sa rozsah celej pohľadávky postupne znižuje. Ide teda o rozloženie zamýšľaného jednorazového plnenia v niekoľkých postupných čiastkových plneniach, taktiež jednorazových, pričom dobu splnenia treba rozlišovať jednak pre plnenie celého záväzku, jednak pre jednotlivé čiastkové plnenie. Dobou splnenia čiastkového plnenia je doba jednorazového splnenia jednotlivej dávky, dobou splnenia celého záväzku je doba splnenia poslednej dávky - teda poslednej splátky. V prípade čiastkového plnenia veriteľ nemôže žiadať dlžníka o splnenie jednorazové; to však neplatí pre situáciu uvedenú v ustanovení § 565 OZ, v ktorej dlžník včas a riadne nesplnil niektorú zo splátok, ak to bolo dohodnuté alebo určené v rozhodnutí - tu je veriteľ oprávnený žiadať dlžníka o zaplatenie celej pohľadávky, s ktorou sa dlžník ocitol v omeškaní, pričom toto oprávnenie môže veriteľ uplatniť iba do splatnosti najbližšej budúcej splátky. V takomto prípade dlžník stráca výhodu čiastkového plnenia.

48. Podľa § 103 OZ plynie pri strate výhody splátok premlčacia doba celého zvyšného dlhu už od splatnosti splátky, pre nesplnenie ktorej sa stal splatný celý dlh. Zákonodarcia týmto zákonným ustanovením mienil modifikovať, aby sa pri strate výhody splátok počítala premlčacia doba celého dlhu už odo dňa splatnosti splátky, pre nesplnenie ktorej sa stal splatný celý dlh, čo je v súlade s cieľom, resp. zámerom inštitútu premlčania ako stimulácie veriteľa k rýchlemu (včasnému) uplatneniu jeho práv (podľa zásady *vigilantibus iura*) ako aj snahy predchádzať v konkrétnych prípadoch dôkaznej núdzi na strane veriteľa v súdnom konaní a prispieť tým k právnej istote účastníkov občianskoprávných vzťahov (pozri rozhodnutie najvyššieho súdu sp. zn. 4Cdo/146/2008). Názor, že premlčacia doba zvyšku dlhu plynie až od jeho splatnosti, teda po tom, čo veriteľ svoje právo podľa § 565 uplatnil (§ 563) by neprípustne umožňoval odsúvať začiatok plynutia premlčacej doby nečinnosťou veriteľa, čomu zabráňuje skutočnosť, že toto právo môže veriteľ použiť najneskôr do splatnosti najbližšie nasledujúcej splátky (druhá veta § 565), čo je v súlade i s tým legitímnym podkladom vyplývajúcim z § 101 veta druhá OZ, že premlčacia doba plynie odo dňa, keď sa právo mohlo vykonať po prvý raz.

49. Pre spotrebiteľské vzťahy, ktorým je i ten v prejednávanej veci, môže veriteľ žiadať o zaplatenie celej pohľadávky pre nesplnenie niektorej splátky až najskôr po uplynutí troch mesiacov od omeškania so zaplatením splátky a keď súčasne upozornil spotrebiteľa v lehote nie kratšej ako 15 dní na uplatnenie tohto práva (citovaný § 53 ods. 9 OZ). V súvislosti s úpravou režimu straty výhody splátok zákonodarcia v § 53 ods. 9 OZ zavádza nové pravidlo, z ktorého vyplýva, že veriteľ (v postavení dodávateľa) môže požadovať splnenie celého dlhu pre nesplnenie niektorej zo splátok za podmienok, že už uplynuli tri mesiace od omeškania so zaplatením príslušnej splátky a že upozornil dlžníka (v postavení spotrebiteľa) v lehote nie kratšej ako 15 dní na uplatnenie tohto práva. Účinnosť uplatnenia práva veriteľa podľa § 565 OZ je teda podmienená tým, že veriteľ v uvedenej lehote pred uplatnením tohto práva upozornil dlžníka na to, že toto právo využije. Bez takéhoto včasného upozornenia je uplatnenie neúčinné (pozri Jaroslav Krajčo: Občiansky zákonník pre prax, Eurounion, máj 2015, komentár k § 53 ods. 9 Občianskeho zákonníka).

50. Z hľadiska vzťahu medzi „trojmesačnou dobou“ a „lehotou nie kratšou ako 15 dní“, ktoré rámce spomína § 53 ods. 9 OZ, zákonodarcia výslovne neupravuje, či môžu plynúť súbežne alebo či uvedená minimálne 15-dňová lehota môže začať plynúť až po uplynutí trojmesačnej doby. Z § 565 veta druhá OZ vyplýva iba to, že veriteľ môže žiadosť o jednorazové vrátenie nesplatennej dlžnej sumy využiť najneskôr do splatnosti najbližšej nasledujúcej splátky a môže tak urobiť až po uplynutí troch mesiacov od omeškania so zaplatením zmeškanej splátky (§ 53 ods. 9 OZ). Jednoznačným je iba to, že v čase uplatnenia práva je spotrebiteľ v omeškaní s plnením niektorej zo splátok tri mesiace a uplynula lehota 15 dní na uplatnenie práva po upozornení dlžníka. V tejto súvislosti najvyšší súd zastáva názor, že 15-dňová

lehota na upozornenie spotrebiteľa by mala byť realizovaná ešte pred uplynutím troch mesiacov od omeškania so zaplatením splátky, vychádzajúc z charakteru upozornenia na možnosť zosplatenia ako vytvorenia príležitosti pre dlžníka ho ešte odvrátiť, navyše pokiaľ uplatneniu tohto práva nebráni, ak spotrebiteľ zaplatí niektorú zo skorších splátok.

51. Vo vzťahu k zodpovedaniu otázky, kedy pre spotrebiteľské vzťahy, na ktoré dopadá § 53 ods. 9 OZ začína plynúť premlčacia doba, keďže práva z týchto vzťahov sú premlčateľné, je potrebné ustáliť, kedy sa právo mohlo vykonať po prvý raz (§ 101 OZ), teda kedy najskôr mohol veriteľ úspešne podať žalobu na súd (R 17/2017). Ustanovenie § 53 ods. 9 OZ (okrem iného) sleduje nielen dosiahnutie splatnosti celej pohľadávky veriteľa (dodávateľa) pri nesplnení povinností dlžníka (spotrebiteľa) riadne a včas plniť dojednané čiastkové plnenia (splátky), ale aj vylúčenie tejto možnosti, ak by bolo takéto porušenie iba krátkodobé, nepresahujúce dobu troch mesiacov odo dňa omeškania so zaplatením splátky. Následne ju dopĺňa tým, že podmienkou výzvy na zaplatenie celej pohľadávky pre nesplnenie niektorej splátky, ktoré právo môže veriteľ uplatniť najneskôr do splatnosti nasledujúcej splátky je, že veriteľ v zákonnej lehote nie kratšej ako 15 dní upozornil spotrebiteľa na uplatnenie tohto ustanovenia, ktorá začína plynúť nasledujúci deň po tom, čo veriteľovi (dodávateľovi) vzniklo právo podľa § 565, t. j. po uplynutí troch mesiacov od omeškania so zaplatením splátky, bez takéhoto včasného upozornenia je uplatnenie neúčinné. Lehota, v ktorej musí byť toto právo uplatnené, je najneskôr do splatnosti nasledujúcej splátky a veriteľ tak môže urobiť až po uplynutí lehoty troch mesiacov od omeškania so zaplatením zmeškanej splátky (§ 53 ods. 9 OZ).

52. V posudzovanom prípade odvolací súd svoje rozhodnutie vo vzťahu k posudzovanej otázke založil na závere, že súd prvej inštancie správne posúdil námietku žalovaného týkajúcu sa premlčania. Poukázal, že: „v zmysle § 103 veta druhá OZ, ak sa pre nesplnenie niektorej zo splátok stane zročným celý dlh začne plynúť premlčacia doba odo dňa zročnosti nesplnenej splátky. Premlčacia doba práva na zaplatenie takéhoto zosplateného dlhu sa teda začína skôr ako dôjde k zosplateniu dlhu. Začína plynúť dodatočne už odo dňa zročnosti nesplnenej splátky, pre ktorú bol dlh zosplatený.“

52.1. Žalovaný v tejto súvislosti namietal, že odvolací súd vec nesprávne právne posúdil, keď dospel k záveru, že: „Právny predchodca žalobkyne vyhlásil splatnosť úveru výzvou zo dňa 04. decembra 2012 pre nezaplatenie splátky splatnej 23. novembra 2012. Premlčacia doba začala plynúť od 24. novembra 2012 a uplynula by 24. novembra 2015. Žaloba bola na súde podaná dňa 13. augusta 2015 v rámci premlčacej doby.“ Podľa dovolateľa nie je zrejmé, na akom právnom základe ustálil odvolací súd, že právny predchodca žalobkyne vyhlásil splatnosť úveru výzvou zo dňa 04. decembra 2012 pre nezaplatenie splátky splatnej 23. novembra 2012, keď z výzvy založenej na č. l. 14 súdneho spisu (Pokus o zmier zo dňa 23. júna 2011) vyplýva, že právny predchodca žalobkyne žalovaného vyzval na zaplatenie pohľadávky evidovanej k predmetnému dátumu vo výške 978,38 eura. Na základe uvedeného má žalovaný za to, že premlčacia doba začala žalobkyni resp. jej právnenému predchodcovi plynúť najneskôr od uvedeného dátumu, t.j. 23. júna 2011 a uplynula pred podaním žaloby (podanej 13. augusta 2015; pozn.).

53. Dovolací súd na základe uvedeného dospel k záveru, že nie je možné považovať za správny právny názor odvolacieho súdu, že v spotrebiteľských vzťahoch premlčacia doba celého zosplateného dlhu plynie od zročnosti nesplnenej splátky, kvôli ktorej veriteľ využil svoje právo žiadať predčasné splatenie. Dovoláním napadnuté rozhodnutie tak spočíva v nesprávnom právnom posúdení veci (§ 432 ods. 1 CSP). Z uvedených dôvodov preto dovolací súd napadnutý rozsudok odvolacieho súdu v dovolaní napadnutom výroku II. zrušil a vec mu v rozsahu zrušenia vrátil na ďalšie konanie (§ 449 ods. 1, § 450 CSP).

54. Ak bolo rozhodnutie zrušené a ak bola vec vrátená na ďalšie konanie a nové rozhodnutie, súd prvej inštancie a odvolací súd sú viazané právnym názorom dovolacieho súdu (§ 455 CSP). Úlohou odvolacieho súdu bude opätovne posúdiť otázku premlčania žalobkyňou uplatneného nároku a ustáliť, pre nezaplatenie ktorej splátky vyhlásil právny predchodca žalobkyne splatnosť celého úveru.

55. Dovolací súd nezistil splnenie podmienok pre odklad právoplatnosti a vykonateľnosti dovoláním

napadnutého rozhodnutia v zmysle § 444 ods. 1 a 2 CSP, a preto v súlade s ustálenou súdnou praxou o tom nevydal samostatné rozhodnutie (sp. zn. 4Cdo/144/2019, 9Cdo/154/2021).

56. Ak dovolací súd zruší rozhodnutie a ak vráti vec odvolaciemu súdu alebo súdu prvej inštancie na ďalšie konanie, rozhodne tento súd o trovách pôvodného konania a o trovách dovolacieho konania (§ 453 ods. 3 CSP).

57. Toto rozhodnutie prijal senát najvyššieho súdu pomerom hlasov 3 : 0.

Poučenie:

Proti tomuto uzneseniu nie je prípustný opravný prostriedok.